

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek minden nap.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó hivatalhoz (Első magyar egyetemesi könyvtár, 3. korona-utca, 18. sz. a.) intézendők.
Börmentetlen levelek el nem fogadhatók.

Előfizetési ár:
egész évre 20 frt., félévre 10 frt., negyedévre 5 frt.
Előfizetési díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., helyegdíj mindenbevitelért 30 kr.
A „nyit-tér”-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

Rendkívüli előfizetés

„FÜGGETLEN LAPOK” következő folyamára.

Február—martius 2 óra . . . 3 ft. 40 kr.
Február—aprilis 1/4 évre . . . 5 „ — „
Február—június 5 óra . . . 8 „ 40 „

A „Füg. Lapok” kiadó-hivatala.

EGYHÁZI ÜGYEK.

Világi szózat az egyházi szervezés körül.

III.

Épen midőn a püspöki munkálatnak állított szöveg szellemének részletesebb elemzését folytatni akartuk, érkezett hozzánk ügybarátaink egyikétől Erdélyből egy nyomtatvány következő czím alatt:

„Alapszabály tervezet” az erdélyi püspökmegyei római katolikus status törvényes önkormányzati joga gyakorlására nézve.

E tervezet Kolozsvárt készült a gyülekezet tagjai s befolyásos kath. elemek közreműködése mellett, bátran vehetjük azonban mint az erdélyi világi status megállapodását, melyet a tanácskozmányok megkönnyítése végett készítettek, s a gyulafehérvári nagy gyűlés tárgyalásainak alapját fogja képezni.

T. ügybarátunk reményt nyújtott nekünk, hogy néhány nappal előbb veendjük e munkálatot s nézetünket még a gyűlés megnyitása előtt elmondhatjuk.

A nélkül, hogy megengednők magunknak az elbizakodást nézeteink elmondása körül, jól tudjuk, hogy oly felvilágosult magas értelmű hűfelekkel van dolgunk Erdélyben, kik csak az igazat s világosságot keresik s minden véleményt keresnek s provocálnak, mert tudják, miszerint nincs nézet, mely nem lehetne tanulságos.

És ezért sietünk, minden más anyagot félretéve, e munkálatot ismertetni t. olvasóinkkal s egyszersmind elmondani felette véleményünket.

Erdély felvilágosult kath. statusa nem vár tőlünk magasztalásokat, elég ha kimondjuk, miszerint a munkálat szelleme teljesen kielégítő, összeállításra ép annyi gondal, mint az érdekek helyes mérlegelésével van

kidolgozva, felfogása correct; szabályai praecisek s az összevágó jogelhelyezés teljesen megnyugtató.

Inkább fogja tán érdekelni az, mit hiányok gyanánt kívánunk kijelelni s méltó elismerésünk kíséretében kifejejteni.

A mi specialis szempontunkból mindjárt néhány lényeges hiányt kell felemlitenünk. A tervezet szorítkozik szigorúan a székesmegyei testület szervezetéhez s e ponton megáll.

Nem említi meg az egyházközségek szervezetét, csak a 10-ik §-ban említi, miszerint az egyházközségek eddigi szokás szerint választanak.

Előfordulnak továbbá a 9-ik és 10-ik §-usban az esperestkerületi gyűlések, a nélkül, hogy azoknak szabályozását bővebben tárgyalná a tervezet.

Szükség pedig, hogy az építés az egyházközségek alapján kezdődjék s ugy vitésék keresztül az esperestkerületi testületen a székesegyházi gyűlésig, hogy előttünk álljon az egész organismus rendszere teljes összhangzásban és bevégeztségben.

Végre óhajtottuk volna, miszerint bár egy rövid §-sal kifejeztessék az egész rendszer betetőzése, megemlítetvén a kapcsolat a nagy és közös magyar egyházzal.

Kérdésfeletti dolog, hogy az egyházközségeknek s kerületeknek meg kell lenni saját körüknek, mely tevékenységük keretét kijeleli, s ez a szervezési munkálatból ki nem maradhat.

A tervezet legérezhetőbb hiánya gyanánt azonban azt kell felmutatnunk, hogy az autonómiának egyik leglényegesebb attributumát teljesen érintetlenül hagyta s mellőzte.

Az autonómia főfeladata s elutasíthatlan követelménye: szabad és független egyházat előállítani, mely saját kebelében az állam befolyásolásától ép oly független, mint a protestansoké.

Ez pedig lehetetlen, ha a főpapok: püspök, kanonokok, apátok és prépostok kinevezése a kormány kezében marad feltétlenül, ha az esperestek kinevezésére a kath. statusnak semmi befolyás nem engedtetik, ha végkép még a plébániák betöltésénél is a kegyuri jogok tekintetbevétele mellett nem engedtetik rész az autonomicus testületeknek.

Hiában, sem az egyház az államtól független nem lehet, sem a papi és világi status szorosabb kapcsolata el nem érhető, ha a kinevezések régi rendszere régi épségében fennmarad.

Ne csináljunk magunknak illúsiót. Ha a püspököket és főpapokat a kormány nevezheti ki korlátlanul, ezek pedig az alpapság helyzetére döntő befolyással bírandnak egyedül, a papi rend mindig szigorun elkülönözt

kasztot képezend, mely a világi elemekkel összevegyülni s a legintimebben összeforrni nem fog.

Nem mi vagyunk azok, de az 1848-ban tanácskozott püspökei a magyar kath. egyháznak, kik egyházuik függetlenségének elengedhetlen feltétele gyanánt állíták fel azon befolyás rendezését, melyet a szervezett testületek a papi állások betöltésénél nyrendenek a püspöktől le a plébánosig. Ők voltak azok, kik a változott kormányrendszer mellett a kinevezéseket megférhetlenségnek nyilvánították, s kimutatták, miszerint a magyar király apostoli joga visszaesik az egyházra magára.

Ezeket az erdélyi katolikus statusnak sem lehet ignorálni, e nélkül az autonómia merő illúsió.

Mi ezen kérdést a szervezet sarkpontjának tekintjük, melytől függ szükségkép a jogok elhelyezése, sőt a jövőt tekintve, a javadalmak sorsa is.

Szívesen lát a nép jogok nagy mérvét oly kezekben, melyeket választása által emelt hatalomra, ellenben garantált keres oly hatalom ellenében, melyet más tesz fölibe.

Őrzi és védi a hatalom eszközeit saját választotta kezében, ellenkezőleg nem törődik annak gyöngítésével, kit más helyez a hatalom polczára.

A népzület mindig önző. Szereti magát tiszteltetni saját választottaiban, saját bálványait magasra állítja, de megtöri a máséit. Ettől függ a szervezet jövője s ez dönti el az egyház sorsát is.

POLITIKA, KÖZGAZD., PÉNZÜGY.

A reactió.

Ezer ember emlegeti, de igen kevés ember tudja meghatározni, mi sajátkép az a veszélyes reactió, mely titkos hatalomkint hinti a kárhozat magvait fejedelmek és népek közé s végkép a felforgatott egyetértés s feldult kedélyek és eltiprott jogok sötét romjain üli diadalát.

Mindenki bizonyos titkos hatalomnak képzei, egy sötét szövetségnek, melynek tagjait csak gyanítani, de ismerni nem lehet, melyet csak működéséből láthatunk.

Titkos mivolta a reactionnak még félelmesebb, de gyűlöltebb is teszi azt, s mert a tömegek mindent személyesitnek, támadnak gyakran a bünbakok, nem ritkán igaztalanul.

Történelmi tanulmányainkban mi tüzetesen méltányoltuk az ugynevezett reactió szerepét az 1848-ki korszakban s kimon-

dottuk, sőt tán elég világosan kimutattuk, hogy annak folytonos működése nélkül a szerencsétlen catastrofa lehetlen fogott volna lenni.

A reactió működése mindig a szélsőségek számára gyümölcsöző s nem fenyeget senkit és semmit inkább, mint a józan fejlődés embereit és folyamatát.

A reactió nem nagy támadásokban viaskodik, de folyton működik, mindig ingerlő guerilla harczaiban keresi biztos győzedelmeit.

Mint azon kórallapot, mely magában egyelőre nem veszélyes, de önmaga készítő anyagát, mindig terjed, míg végre uralkodik az organismuson s kimeríti, ugyszólva fölemesztí azt.

Apró provocatio támaszt izgalmat, melyet a vérmesek és gyanakodók felkapnak és kiaknáznak s ez ismét ingerlések anyaga, mi újra viszoztatik s míg a surlódások nőnek, s az izgalom fokozódik, lehetlenné válik a rend fenntartása, elsüllyed a kormány hite, lépésről lépésre sodortatunk az örvény felé, s csak akkor döbbenünk meg, mikor a baj már-már orvosolhatlan lett.

Ha valahol s valamiben áll az elv: principis obsta, bizonyára az ily jelenségek követelik a legnagyobb figyelmet, s a helyzet komoly felismerését s segélyt.

Hála az égnek 1848, és ma közt lényeges a különbség.

A reactionnak ma hatalmas eszközei hiányoznak, melyekkel akkor bírt.

Nem akarunk szólni Európa általános átalakulásáról, nem azon drága és véres tanulságokról, és nem azon sanyaru próbáltatásokról, melyeken azóta keresztül mentünk.

De azóta Ausztriában, mint Magyarországon felelős kormányok alakultak, s ha volna valósággal udvari párt, mely visszavágyó érzetében az alkotmányosság gyöngetésére dolgoznék, az alkotmányos fejedelm oldalán felelős tanácsosok állnak, kikre az alkotmányértés nemcsak a történelem örök bélyegét, de a törvényekben határozott büntetést vonna.

Hg A u e r s p e r g kormánya Bécsben ép egy köteles védeni a fennálló alkotmányt, mint gr. A n d r á s s y é Pesten s e részben nyugodtak lehetünk. Annyiban tetemesen javultak a körülmények, hogy a polgári hatalom részéről, vagy annak szövetségében az alkotmány megtámadása lehetlenné vált.

De azért még mindig lehet veszély, s ezt kötelességünk közös egyesített erővel elhárítani, míg nyakunkra nem nő s veszélybe nem dönt.

Ez nem más, mint bizonyos szellem,

TÁRCZA.

Dante
Isteni komédiája. *)

A Pokol.

Első ének.

A költő eltévedvén utján, egy sűrű erdőben bolyong egész éjén át, melyből virradatok kivergődik s hágni kezd egy domb magasára, midőn egymásután három vad gátolja fölmentében: egy párducz, egy orozslán és egy anyafarkas, melyek

*) A „Divina Commedia” egymaga egész irodalmat képez, mely a mivel világ minden zugában nagy ápolása által oly terjedelmet nyert, hogy már-már teljességben át nem kutatható, ki nem merithető. — A nagy-szerű műalkat minden mondata s majd minden szava megbányatott-vetett, világosított és értelmezett, mi nélkül az csakugyan nagy részben nem érhető. De vannak oly kommentarok is, kik néha többet, sokszor egyebet akarnak kifejejteni a nagy műből, mint a mit és a mennyit maga a költő belejuttat. S így gyakran a ködre — homályt vonnak.

Jól tudom, hazánkban is sokan és sokat foglalkoztak már Danteval, majd eredeti, majd idegen nyelven. De hát miért nem magyartíjják és magyarázzák is meg már valahára?

Én, megvallom, sajátszerű körülményeim között s komoly és nehéz válllatra képtelenség érzem magam, s ha mégis vakmerősködöm a „Füg. L.” tárczájában a fordító síkra szállni, arra nem annyira irói hűségom, — noha sokszor minden hűségől maga az olvasó mondása sem ment mint egy kis fordítási ösztönnek a fiatal erőben való fölébredése készlet.

A fordítási alakítás, mely az eredeti terczettek soráinak megtartásával — hexameterekben van visszaadva, persze az én kapriczium, de csak azért, mert így semmit sem kellett kihagyni s érthetőbben is véltem magamat kifejezhetni.

Dantenál egyébiránt is, ugyhiszem, tanácsosabb a bővítés, mint a csonkítás.

től visszariad. Most azonban Virgil jelenik meg előtte bizatólag, s kalauzál ajánlja magát, igérvén neki, hogy átvezetendi poklon és a tisztulohelyen, hol aztán Beatrice veendi át az utmutatást a paradicsomba. Dante hálásan fogadja az ajánlatot s követi Virgilt.

1. Földhoni pályánknak közepén állok vala épen,
Hogy magam egy mélyen borús erdősébe találjam;
Mert a járt igaz ut el lön tévesztve előttem.
4. Mondani — rettenetes, mily rémszerű állapotában
Volt ezen erdőség vad s borzasztó iszonyával,
Hogy megfélemedést kelt most is gondolatomban!

Ugyanazért t. olvasói a Függetlennek, fogadjanak el engem gyarló Virgiliusukul, azaz: igénytelen kalauzál, hadd vezessem át önöket a Poklon, hol már én Dante után egy kis tapasztalással bírok, s ha önöket is bevehetem — hát bent is hagyom minden po'gárai, urai, fejedelmi és főpapjaitval egyetemben s klimája majd szörnyű hideg, majd roppant meleg, de mindamellett is érdekes egy úreg, miről majd a túlparton töböt.

A költemény értelmezése az alkalommal lehető leg-rövidebb lesz, hogy a gondolkozási és kutatási nagy mező senki előtt el ne zárassék.

A fogymatkozások nagylelkű elnézését kérem, a szellemóriások kislelkű lenézését — megbocsátom. B. Gy.

1. Dante 35 éves volt. Az ut nagypéntekre virradólag, márczius 24. és 25-ike közt 1300-ban, az általános jubileumi évben veszi kezdetét s végződik húsvét nyolczadán, tehát 10 nap mulva.
2. A homályos erdő erkölcsi értelemben az isteni kegyelemről megfosztott s a vétkek sötét egében tévelygő embert, — történetleg pedig és politikailag a guelf és ghibelini pártok bonyodalma jelzi.
3. Az, a ki magáról mondja: Én vagyok az ut stb.
4. Az údv, azon fölismerése a jónak, melyhez Virgil tanításai utána jut a költő.
5. t. i. a vadakkal való találkozásait.

7. Mint keserűs, méltán vetekedhetnék a halállal;
Amde az údvre, melyet föllettem benne, tekintve,
Mást mondanok el én, — azt, mit láték azon által.
10. Festeni nem tudom itt tisztán, mint jöttem e helyre;
Annnyira elmerített volt e perczekbe nagy álman.
Hogy járt utamat elvétvén, bevetődtem a tévbe.
13. Majd aztán magam egy dombaljhoz jutva találjam,
Ott, hol azon völgynek végére futott nyiladása,
Melynek rémei közt oly sok kint kelle kiállnom.
16. Itt fölöztem a dombvállnak csúcsos magasára,
A melyet immár béragyogott a nap derűfénye,
Mely szolgál egyenest mindennek a pályafutásra.
19. Ekkor ijedségem már kissé meg vala szilntve,

11. E mély bágyadságot a kor nagy tévedései és fogymatkozásainak zibbasztása okozta. A „f e h é r é s f e k e t e” pártiak közötti bonyodalmak leverő hatása.
13. A dombalj — isteni dolgok kezdete A domb — istenhez való fölemelkedés. E dombnak alapköve Krisztus.
14. A völgy — a földi lét siralomvölgye.
17. Egyszersmind az isteni dolgok ismeretének napja.
19. Ki az Istent ismerni kezdi, annak kezd enyészni félelme.
27. A ki egészen a világnak adja magát, el is veszt abban.
30. A láb magasra törekve, feszíti magát, a test nyomja.

32. Erkölcsi értelemben a párducz irigységet, az orozslán keveltséget, a farkas birvágyat és fukarságot jelent, melyek az érényre törő ember utjába vetik magukat. Politikailag a petykés párducz a fehérek és feketék pártjára oszlott Firenzét, — orozslán a francia királyi házat, — a farkas pedig a római Curiat és a világi hatalmat jelképezi.
44. A ki az istenektől nincsen egészen áthatva — fél.
52. A nehézség, azon vétkek elfogultság, mely nem tud merre menekülni.
61. A ki tévton jár, hirtelen vészbe süllyed.

Mely még fönmaradott mélyen gyökerébe szivemnek

A kimból, melyet a mult éjben túrnie kelle.
22. S mint a ki lelkeszakadva elér partjára a révnek,
Megmenekedve a bős tenger hullámi dühétől,
Visszatekint, s a szemek vészített utjára merednek:

25. Lelkem is így folyvást még üldözted a rémtől,
Visszatekinté imitt hozzám zord útvonalának,
A melynek soha még élő nem szállt le teréről.
28. Majd fáradt testem sanyarát kipihenve, továbbat

Utam irányozatát folytattam a zord sivatagban,
Érezvén, hogy a megfeszített láb mindig alább hat.
31. Imde midőn utam épp fölkezde meredni magasban,

70. Késve, mert Virgil 25 éves volt, midőn Julius Caesar meghalt s így Augustus alatt virágozott.
79. Virgil az emberi jobb belátás személyesítője, tanítója s a monarchia dicsőítő dalnok.

94. A fukarság a legbőlebb embert is elvonja magasabb czéljától.
100. A telhetlen birvágy csatlakozik csalással, árusással, simoniával, — politikailag pedig a guelfpártot támogató hatalmasokkal.

101. Az a gár alatt egy ghibelinipárti-vezért, leg-többsen Can Grande értik, ki a guelfeknek nyakára hagadós.
103. Földi javak s pénz után nem sovárog.
105. Can Grande Veronában — Feltre és Montefeltro között.

107—108. Kiket Virgil Aeneisben leir.
112. Dante, a világi embert személyesítő s a világiakban tévelygő költő, magaslani kezd Virgil — a jobb belátás által, míg az isteni tanig — Beatriceig emelkedik.

117. Óhajtták, hogy lelkük is halna meg.
122. Virgil a földi belátás és tapasztalat, főlebb nem hatolhat. — Erre Beatrice, a boldogító isteni tan lesz hivatva.

125. Ki a megváltásban nem remél.
132. E rosztat, azaz: az erdei, vagy még nagyobb — a pokoli veszélyt.

mely itt ott még csak egyes jelenségekben üti fel fejét, de nem épen így kezdődék 1848-ban is?

Lehetséges-e rendezett államban, hogy létezzék egyén, vagy épen osztály, mely magát a törvények alól felmentse? A fejedelmek ünnepélyesen a nemzet színe előtt esküt tett az alkotmányra és annak megtartására, valamint megtartatására. Uralkodó és nép meghódol az alkotmány uralmának, lehetséges-e, hogy épen a hadsereg egyes vezérei, azok, kiknek a fegyveres erő vezénylete kezükben, ignorálhassák a törvényt?

Alkotmányos állapot s idegen katonaság, — ez tarthatlan anomalia. Az mondatik: idegent a mi alkotmányunkra feleketni nem lehet, ez meglehet, de akkor nincs is helye az országban, s az legalább áll, hogy míg valamely államban mulatunk, addig azon állam törvényei köteleznek.

Ma már a birodalom minden részeiben alkotmányos s az alkotmány innen és túl a Lajthán solidaritásban van, hol veheti tehát magát fegyveres erő, mely azon kívül helyezi magát?

Nem lehet kicsinyelnünk ez állapotot. Mi bizunk az uralkodó vallásosságában, de türelmetlenek tartjuk, hogy míg a magyar király, mint főhadúr lelkiismeretesen respectálja az alkotmányt, addig létezzék katonája, ki azt fitymálni merészi.

A temesi főparancsnok már rendre lön utasítva. Alig lön ez lecsillapítva, ime a pozsonyi főparancsnok országszerte felzaklatja a kedélyeket, s ennek sajnálatos visszahatása már is felhatott magasra.

Mi vagyunk azok, kik legmélyebb elismeréssel méltányoljuk a Fge elzárását a népek kibékítésében, nem kisebb mértékben tudjuk mérlegelni a helyzet nehézségeit, de védkép ez irányban idővesztés nélkül tisztába jöni azoknak legsürgösb érdeke, kik a jelen állapot létrehozásán öszintén működtek.

Nem feledhetjük soha, hogy ép ily jelenségek kezdődék az 1848-ki catastrofa is, s ha valami képes a kormányzást lehetlenné tenni az országban, ez bizonyára az, ha a jelen állapot elleni ily jelenetekre mutathatnak s a közizgalomnak ily termékeny anyag nyújtatik.

Ilyesek tették lehetlenné a 48-ki miniszterium erő kifejtését, jártak le a többséget s vezették catastrofa.

Itt az ideje, hol tudnunk kell, kivel van dolgunk. Alkotmányos állam hadseregével e, vagy praetorianusokkal?

De a praetorianusok a világot tarták meghódítva, midőn vezérek e szerepre vállalkoztak, nálunk e szerepnek igen gyenge előzményei vannak.

Annál feltűnőbbek ily jelenségek, de annál inkább kell követelnünk idejében, hogy e provocatióknak vége vettessék.

Közgazdászati Statistika.

A prágai moldva gőzhajózási társulat január 27. tartotta közgyűlését. A számadási zárlat szerint 1867-ben a bevétel 29,959 ft 89 kr, miből 21,567 ft 89 kr vitelbérre és 6000 ft a 30 részvény utáni befizetésre esik. A kiadás 22651

ft 79 kr, miből Ruston és társának kiegyezés fejében 6000 ft adatott, fizetések és bérekre 8546 ft 64 kr, közzénre 5123 ft 40 kr adatott ki. A társaság részvénytőkéje 68,000 ft. A két gőzhajó, mely a közlekedést eszközöli 59,000 ftnyi értékkel bír. A társulati vagyon ennél fogva a múlt évben 4594 ft 80 krral gyarapodott. Az 1867. decz. 31. volt pénztári állás 7308 ft és 4 krral jelenkezik. Ezen összegből 2720 ft, mint 4%-nyi dividenda a részvényeseknek adatik. A leltárból, mely 64,894 ft és 76 krra rug, 2 1/2 százalék leiratik. S így 1622 ft 36 kr jut a tartalékalaphoz. A pénztár készlet meg hátralevő 2965 ft 68 krból kezelési alap alakítottatik.

Ceres mezőgazdasági biztosító bank czime alatt Bécsben egy új biztosító intézet van keletkezében, mely tervezetét e napokban küldötte szét. A vállalat több nagybirtokos által, kik közt gróf Coronici, gr. Schönborn, b. Brenner, Wagnheim, Pabst miniszteri tanácsos, Dr. Pann s mások neveit látjuk, nagyon felkaroltatik, és ezélja a mezőgazdaságot minden tekintetben, az elemi károk ellen épügy, mint a hitel hiánya és a pénzügy ellen támogatni, egyszersmind az eddig Ausztriában létező különböző biztosító intézeteket a nagyon is veszélyes mezei tűzárk biztosítások risicójától felmenteni. Az alapítók a mennyire lehet nagy részvétet akarnak létesíteni, és csekély biztosítási díjak mellett a károknak minél gyorsabb kármentesítését eszközölni, s ennél fogva a költségnösség meg a részvényes társulatok eszméjének egyesítését tervezetik. Minden egyes biztosítási ágra az alapítók 20,000—100,000 ftnyi költséget, mintegy előleg gyanánt, szolgáltatnak, mely költségn 100 ftnyi részvényekből 30%-nek azonnali lefizetése mellett áll, és 6% mellett kamatoztatik, azonkívül a második kezelési évtől kezdve 5% kamattal törlesztetik. Ez intézet biztosítást nyújt tűz, jég, fagy, víz és állati betegségek ellen, azonkívül valamennyi e czéliből már fennálló egyes biztosítási intézetek számára viszonzbiztosítást enged: a praemium fizetés egyszerű előlegek mellett részletekben is megengedi fizetni. Biztosítotvábbá villám explosiók, s marhavész ellen. Egyelőre a tűz- és jégkár elleni biztosítás fogna csak életbe léptetni s az üzlet lassanként terjesztetik ki a biztosítás egyéb nemre is.

A csehországi földhitel intézet a közbeocsátott körirat szerint működését a hiteligyet alakításával kezdi. Egyének, kik hitelt akarnak, benyújthatják kérvényeiket a banknál. Az üzletek, melyeket az intézet jelen idő szerint végezni akar, következők: 1) a hiteligyeti tagok váltóinak leszámlálása, a váltók azonban hat hónál továbbra nem terjedhetnek, valamely belföldi piacon fizetendők, és a melyen legalább a bemutató aláírása kívül még egy fizetni képes aláírása van. A leszámlálási tételek a hiteligyet megalakulása után fognak nyilvánosságra hozatni. 2) kölcsönök nyújtása jelzálogra 3), kölcsönök nyújtása kényszerűleg jelzett értékpapirokra, különösen a cseh földhitelintézet zálogleveleire. A kölcsönnyújtás az árfolyam értékének 70—80%-ig adatnak s pedig három hóra 6%-nyi évi és 1/2 % havi kamattal 4.) jelzálog jegyeknek kibocsátása, a nyújtott jelzálog kölcsön alapján.

Pest városa pénztárainak állapota az 1867-iki év alatt

	bevétel
1. házi-pénztár	3,306,452 ft 40 1/2 kr.
2. letéti-pénztár	1,538,474 „ 59 „
3. adó pénztár	2,293,347 „ 91 „
4. adóbehajtási-pénztár	28,155 „ 20 1/2 „

Ott egy párdenez, a mely könnyed lón s fúrge, jelent meg, Teljes egész testén petykés bőrral borítottan. 34. Pillanatig se vonult látása elől szemeimnek, S annyira meggátolt utamnak odább követésén, Hogy meg-megérttem hátat fordítani e helynek. 37. Lón az idő pedig ép, mikoron szétárad a reggfény, Kezdt most a nap is föltűnni a csillagi körben, Melylyel együtt vala már, mikor lstennek szereztejtén 40. Mozdulatuk nyerték e szép dolgok legelőbbén; Ugy, hogy okom lón rá, jót bizva remélni, hogyha E vadnak vidoran tarkás bőre leuczem, 43. S inte a reggeli perc és kellemes évszak is arra; Bárha nem olykép, hogy rémultség szinte ne lenne, Egy vad oroszlán most tünvén föl pillanatomra. 46. Ugy tetszék nekem ez, hamiként lépdelen előmben Fölmagasitva fejét, küzdvén irtózatossá éhbel, S mintha a lég szintén felőn reszketne közötte. 49. Majd pedig egy nöstény farksas jöve gerjedelemmel Léven t-ive, habár teljes testére szikár volt; Sok népek zavarát e már éltét sanýarán fel. 52. Rám a nehézségnek most oly nagy mértéke szállott A nagy ijedséggel, mit e vad látása idézett, Hogy csüggedt a remény lelkemben — elérni az ormot. 55. S mint az lenni szokott, kit öröm lep meg, mikoron nyert, Majd pedig a vesztés későbbre jövő idejében Lelke egész mélyén szomorog s hullatja a könnyet.

58. E vad, a nyughatlan, szint olylyá tett vala engem, A mely elem jöven — lassan-lassan nyoma hátra Oly helyzetbe, melyet nem vert föl a nap soha esendben. 61. S a mint bestlyedék e mélységnek talajára, Ottan birtelentl termék szemeimnek elébe Egy, ki rekedt vala már, régen hallgatva, szavára. 64. Öt mihelyest látám e nagy sivatag közepébe, „Oh könnyörülj rajtam — rögtön hozzája kiálték — Légy bár szellem avagy még élő emberi testbe!“ 67. „Ember nem vagyok én — felelé — mostan, de valék rége, A kiktől eredék, azokat Lombardia szülte, Mindketten honukatmajd Mantova keblibe“ lelték. 70. En születém Julius kormányja alatt, noha késve, Aztán jó Anguszus alatt volt Róma lakásom, Még a csalfa, hamis bálvány-vallási dejébe! 73. Költő voltam imitt s az, a kit megpöngete lantom: Anchisesnek igazságos fia — Trója elől jött O, miután a kevély Ilión szétbavanda lángban. 76. Ámde miért térülsz te meg, és mért jársz eme kin közt? Mért inkább nem e-edsz ama kedves hegyre amott fel, A hol kezdete e oka minden jónak előmlött? 79. „Oh te azon Virgil vagy hát, kinek oly nagy özőnne Csergedez ajkairól a beszéd megeredt folyam-árja? 82. Mondék, homlokomon bételve szeméremi vérrel. 82. „Oh te egyéb minden költők becse, fényragyogása, Hosszu tanulmányom s a nagy szeretet — jutalomra

5. árva-pénztár	488,362 „ 87 1/2 „
6. telekkönyv-hivatal	523,760 „ 22 „
7. a pesti mérleg-hivatal	4,423 „ 41 „
8. köbányai	769 „ 30 „
9. Mérték hiteltesítési-hivatal	16,372 „ 25 „
10. Negyedkölesőn-hivatal	20,426 „ 30 „
11. Rochus-kórház	168,491 „ 21 „
12. Dolgozó-ház	10,347 „ 58 „
13. Szegény-ház	1,862 „ 89 „

	kiadás
1. házi-pénztár	2,998,344 ft 43 1/2 kr.
2. letéti-pénztár	1,391,057 „ 38 „
3. adópénztár	2,293,347 „ 91 „
4. adóbehajtási p.	25,464 „ 48 1/2 „
5. árva-pénztár	481,697 „ 25 1/2 „
6. telekkönyv-hivatal	448,261 „ 42 „
7. a pesti mérleg-hiv.	4,423 „ 41 „
8. köbányai	760 „ 30 „
9. mértékhiteltesítési hiv.	16,372 „ 25 „
10. Negyedkölesőn-hivatal	20,426 „ 20 „
11. Rochuskórház	167,887 „ 30 „
12. Dolgozóház	10,309 „ 12 „
13. Szegényház	1,770 „ 90 „

E szerint az összes forgalom volt bevétel: 8,401,237 ft 14 1/2 kr, a kiadás 7,860,122 ft 46 1/2 kr, pénztári készlet 541,114 ft 68 kr.

A budapesti lánchid társulat ez évi közgyűlése február 6-án tartott meg. A múlt évi jövedelem 532,584 ft 84 1/2 krra rug s tehát az 1866-iki évhez képest 49,816 ft 27 krral több. Ezen több-lethez járultak a kocsint pénzek (27,672 ft 91 kr) a gyalog uti pénzek 20,284 ft, a kis áthajozások 1670 ft 82 kr és az általán összegzek 503 ft 87 kr. Holott ellenkezőleg a bírságpénzek 23 ft 41 kr, és a gőzhajózási illetékek 291 ft 92 kr, ez idén kisebbek voltak, mit leginkább az omnibus járatok szaporodásának lehet tulajdonítani. A gyalogosok száma s a katonaságot ide nem értve 9,214,900, tehát 1,014,200-zal több, mint tavaly. A kis csónakokon 621,633 személy szállítottat, miből a jövedelem 37,297 ft 98 krt tesz, tehát 1670 ftal többet, mint 1866-ban.

A püspökök munkálata.

(Vége.)

A magyarországi kath. főegyházi tanácsról.

72. §. A főegyházi tanács székhelye Esztergom. 73. Elnök Magyarország hercegprímása. Meggátoltatása esetén a hivatal szerinti korosabb érsek; ha minden érseki szék üres, vagy mind a 3 érsek meggátolva, akkor az elnöki szék a legöregebb megyés püspököt illeti. 74. §. A főegyház-tanács tagjai: a) a magyarországi érsekek, megyés püspökök és a pannonhegyi főapát, székfőnökök esetében káptalani helynök. Mindezek gátoltatásuk esetére helyetteseik által is megjelenhetnek; b) a székes káptalanok küldöttei; c) a jársói és esornai prépostok, a zirezi apát és kegyesrendiek magyarországi főnöke; d) az egyh. megyék papi küldöttei; e) ő felségének mint legfőbb kegyurnak 4 kath. küldötte; f) a magy. kir. kath. pesti egyetemnek megválasztott kath. küldötte; g) a kegyurak küldötte; h) az általános kath. alapok jogi képviselője (causarum politico fundationalium director); i) az állandó kath. egyházi bizottmányok két legházi és két világi tanácsosa:

j) az alapítványi pénztárnok és számtanácsos. 75. §. A h), i), j), alatti tagok szavazás nélkül a szükséges felvilágosítások végett vannak jelen. 76. §. A jegyzők titkos szavazattal s szótöbbséggel választatnak meg. 77. §. A főegyház-tanács évenként egy gyűlést tart. 78. §. Az ülések napjait az elnök tűzi ki; ő határozza meg a tanácskozások rendét, s fűggeszti vagy oszlatja fel a gyűlést. 79. §. A főegyház-tanács hatásköre: a) első ülése alkalmával szervezi az állandó egyh. bizottmányt, kimutatja annak munka és hatáskörét és azt életbelépteti; b) ugyanezen egyh. bizottmánynál későbbben akár halálózás, akár kilépés által felmerült tisedéseket betölti; c) átveszi a magyarországi kath. anyaszentegyház mindazon alapjait, (vallás-, iskolai, egyetemi, ösztöndíj stb. alapokat), melyek eddig a kir. kormány vezetése alatt állottak; d) az általános kath. alapok fölött az előirányzatot megvizsgálja és megállapítja; e) az említett alapokat az így megállapított elvek szerint az egyh. bizottmány által kezeltes és a kezelést ellenőrzi; f) ugyanazon alapok fölött (ideértve az alapítványi jószágok kezelését is) a szabályszertlen megvizsgált számadások eredményét tudomásul veszi és az azokból eredett nehézségek fölött végérvényesen határoz; g) átveszi az összes oktatás- és nevelés ügyet; h) az oktatás és nevelés rendszerét meghatározza és ellenőrzi; i) a kath. elemi tanodák, képezdők, reál- és közélettanodák és egyetem ügyei és érdekei felett örökös és intézkedik, és pedig mind anyagi szükségieik fedezésére, mind szellemi haladásuk és felvirágzásuk előmozdításának tekintetéből; j) időszertü módosításokat, új intézkedéseket, akár az oktatás, akár a közgazdászati és alapkezelés körül indítványoz, megvitát, elhatároz és életbeléptet; k) az egyh. bizottmány által előterjesztett minden elvi és módosítási kérdéseket, vagy a kezelés közt felmerülő nehézségeket megoldja; l) tárgyalja az egyh. megyei tanácsoktól fölterjesztett sérélmeket, kérvényeket, kérdéseket és indítványokat és azok fölött határoz; m) a kath. anyaszentegyház törvényes állásának biztosítására alkalmas eszközökről gondoskodik és azokat alkalmazza; n) a kegyuri ügyekben felmerülő nehézségeket elintézi; o) képviseli az egyház és állam közti viszonyt; p) oly indítvány, mely a összes püspöki kar itélete szerint a róm. kath. anyaszentegyház tanáival, törvényeivel, szerkezetével, elveivel, elidegeníthetetlen jogával és szellemi, vagy tulajdonjogi érdekeivel össze nem fér, a tanácskozás tárgya nem lehet; annál fogva a tanácskozásból általan kizáratnak. aa) a kath. hit és erkölcsan; bb) az egyházi kormányzat szervezete; cc) az egyházi szertartás; dd) az egyházi közfegyelem tárgyai; ee) a papi intézetek belserveszete; ff) az egyh. javadalmakra vonatkozó egyéni tulajdonjog bármilyen korlátozása. 80. §. Ezen főtanács szervezi a főegyházi bi-

Miglen vissza pokol mélységés trébe vetendi, Melytől elszakítá őt egykor az ősi irigylét. 112. A te javadra tehát akarom s vélem eselekedni, igazulva a szertartás utánam, Rechba lehetne-e az toztatások sokat erdem. Kuhn a iparkodnak adminisztratív Ezután történetnek nának, kért many által figyelembe ságra elboos Kuhn most körülmény nánál. Zyblicki valljon tétes illetőleg, n leszállítása, tatása jönn ténjenek es fel okadato ványt tett: Az 1866 illető budg vonás mellet E tárgy

zotmányt, mel hatóság osztály ügyet, kezel a egyh. hatóság ügyeket. 81. §. A bi tanácsüléseg 82. §. Ha megnem eléges bizottmányhoz 83. §. Az ország hercegi papi s 2 világi 84. §. Az nak székhelye Ezek nyon házi és ugyana a) az egy püspök 22 püspöki káptalani papi köve szerzetes b) a világ képviselő kegyur 22 egyetemi királyi k Összesen zattal birnak Erdély ni

TÖRV

Az osz bizottsága fel eladó Demel A minis Kuhn és tábor A hadg desre, vajjon nyiben a hadsereg léts véve lehetlet lehet ugyan nál és a tüzér a kormány midőn a 3,207 egyezett. Beust eg zet fölül inter a politikai megjegyzésre leg békés á csak valamely hetnék elő. nem vagyun oda irányul i sék s habár tartására, m a hadsereg l miszerint sz állást foglal alatt barczé Skrinzi riurnál hir s figyelmét kü hogy a jelen a viszonyoka fölvelt szám A hadg gabnanemüle tesen kevés sékelt áron a keny és figy szer javítása Rechba lehetne-e az toztatások sokat erdem. Kuhn a iparkodnak adminisztratív Ezután történetnek nának, kért many által figyelembe ságra elboos Kuhn most körülmény nánál. Zyblicki valljon tétes illetőleg, n leszállítása, tatása jönn ténjenek es fel okadato ványt tett: Az 1866 illető budg vonás mellet E tárgy

zöttmányt, mely mint közigazgatási és végrehajtó hatóság osztályokra osztva vezeti az összes tanügyet, kezeli a kath. alapítványokat, elintézi az egyh. hatóságoktól felterjesztett ide vonatkozó ügyeket.

81. §. A bizottmányhoz jutott ügyek elintézése tanácsulüléssel történik szótöbbséggel.

82. §. Ha a felek a bizottmány határozatával meg nem elégednek, ügyüket az ötszemélyes főbb bizottmányhoz felebbezhetik.

83. §. Az egyh. főbbizottmány elnöke az ország hercegprímása, ki mellé a főtanács egy papi s 2 világi tagot választ.

84. §. Az állandó egyházi s főbb bizottmánynak székhelye Buda Pest.

Ezek nyomán állandó a főegyháztanács 71 egyházi és ugyanannyi világi tagból, jelesen:

a) az egyházi rendből püspök 22,

püspöki hatósággal bíró pannonhegyi főpápa 1, káptalani követ 22,

papi követ 23, szerzetes rendi főnök 4.

b) a világi rendből képviselő 45,

kegyur 22, egyetemi képviselő 1, királyi küldött 4.

Összesen 144 tagból, kik mindnyájan szavazattal bírnak.

Erdély nincs ide számítva.

TÖRVÉNYHOZÁSI ROVAT.

Az osztrák delegáció hadügyi budget-bizottsága febr. 7. ülést tartott. Elnök Rechbauer, előadó Demel.

A miniszteri padokon megjelentek: Beust, Kuhn és tábornok-biztos Fröh.

A hadügyminiszter azon hozzátétezt, hogy a hadsereg létszámának reducióját általánosságban véve lehetetlennek tartja. Egyes leszállításokat lehet ugyan eszközölni, mint például a lovasságnál és a tüzérségnél, vagy ezek zenekaráinál, de a kormány mindezeket már akkor szabavette, midőn a 3,207,000 fnyi általános levonásba beleegyezett.

Beust egyik előbbi ülésben a politikai helyzet felől interpellálván, kimerítőleg nyilatkozott a politikai viszonyokról s végül azon általános megjegyzésre jutott, hogy véleménye szerint jelenleg békés állapotban vagyunk, s hogy háború csak valamely rendkívüli események által idézethetnék elő. Oly békés állapotban, mint 1866 előtt, nem vagyunk ugyan, s habár minden törekvés oda irányul is, hogy a veszedelemnek eleje vétesék s habár alapos reményünk van is a béke fenntartására, mindamellett szükségesnek látszik, hogy a hadsereg létszáma békés időben is olyan legyen, miszerint szükség esetében tekintet parancsoló állást foglaljunk el és szükség esetén rövid idő alatt harezékések lehesünk.

Skrinzi kérdést tesz, hogy a hadügyminiszteriumnál hír szerint összeült bizottság kiterjesztő felhatalmazást az élelmezési rendszerre; és hogy a jelenlegi szervezet mellett, tekintethe véve a viszonyokat, elegendők lesznek-e a budgetben fölvetett számok?

A hadügyminiszter erre válaszolja, hogy ha a gabonamélték ára fölemelkedne, akkor természetesen kevés lenne a kivetett összeg, mely mérsékelt áron alapszik; a bizottság egyébiránt rendkívül és figyelemmel van mindaz élelmezési rendszer javítására, mind más reformok behozatala iránt.

Rechbauer felvilágosítást kér, hogy vajon nem lehetne-e az adminisztrációban már most némi változtatásokat behozni, melyek legott megtakarításokat eredményezhetnének.

Kuhn azt feleli, hogy a mennyire lehetséges, iparkodnak takarékoskák lenni, s már a jelenlegi adminisztráció mellett megkísérlék a takarékoskást.

Ezután Demel fejtegeti, mennyi megtakarítás történhetnék, ha a reformok már ez évben behozatának, kérdezi a hadügyminisztert, hogy a kormány által tett 3,207,000 fnyi általános levonásnál figyelembe vétetett e, hogy 30,000 ember szabadságra elbocsátassék.

Kuhn nem tartja lehetségesnek, hogy 30,000 ember most szabadságra elbocsátassék, s azért e körülmény számba sem vétetett az általános levonásnál.

Zybliekiewicz azon két rendbeli kérdése után: vajlon tételessé-e egyáltalán levonás a hadibudgetet illetően, melynél mind a hadsereg létszámának leszállítása, mind pedig az egész szervezet megváltatása jönne szönyegre, vagy más levonások törtenének csak, melyek egyéb irányban találnák fel okadatolásukat. Schindler következő indítványt tett:

Az 1868-ik évre szóló szárazföldi hadsereget illető budget, a fönebb érintett 3,207,000 fnyi levonás mellett, fogadtassék el.

E tárgy hosszu vitára adott alkalmat, melyben

a bizottság majdnem minden tagja résztvett. Végül Schindler indítványát elfogadtatták.

Demel ujra a 30,000 ember szabadságra való bocsátását hozza fel, s indítványozza, hogy az ebből származó megtakarítások szintén számbavétessenek.

Nem fogadtattak el. Schindler még egyéb indítványokat is tett, melyeknek tárgyalása azonban a jövő ülésre halasztottak el.

A jan. 7-ére kitűzött ülést a magyar delegáció budget-bizottsága másnapra halasztotta. A külügyi és pénzügyi költségvetés albizottságai már befejezték munkálatukat, s az eredményt a jan. 8-án tartott üléseken előterjesztendők. A pénzügyi költségvetés albizottsága néhány pontot kitűzött a közös budgetből, mint a melyek nem tartoznak oda; így például az államadósság kezelésének költségeit. Majd meglátjuk, mit mond rá a plenum.

A magyar kormány tudatta a külügyi költségvetés albizottságával, hogy a trieszti „Lloyd-dal” oly egységre jött, mely szerint a Lloyd ezentúl Fiumét és a magyar-horvát partvidéket hetenkint kétszer fogja érinteni. Tehát Fiume elhanyagolatlansága a Lloyd részéről így valahára véget érte.

Levellezések.

Sopronmegye, febr. 6.

Főt. szerkesztő ur! A „Független Lapok” ez évi 27-ik számának lapszemléjében a többi közt ez áll: „Mi történt Sopronban ez irányban? (érte a kath. ügyet) még kimerítőbb tudósítást várunk.” Nem akartam e tárgyban gyenge tollamat felvenni, várva, hogy majd egy avatottabb toll ezt ékesen és kimerítőleg lefogja írni, de mint-hogy ezt haszaltan vártam, bátor vagyok e talán hosszú tudósítással főt. szerk. ur előtt megjelenni, hogy egy most épülni kezdő nagy műnek létrehozásához csekély erőmmel én is járuljak. — Becses lapjának a „Független Lapok” keletkezése örvendettünk, de napról napra nagyobb örömmünk, mert szívünk azon érzelmeit és kívánalmait látjuk benne kifejezve, melyek kath. egyházunk-sz ez által edes hazánk — elvirágzására szolgálnak. Legyen tehát üdvözölve innét a távolból igen számos egyházi és világi egyénektől. — Hogyan vagyunk, hogyan érzünk mi itt a Lajtha mellett a kath. ügyben tehát?

Nagyméltósága báró Eötvös József ur 1867. évi július 3-án szét bocsátott felhívása következtében meggyénk 1-ső alispánja O. P. ur egy megyei tanácskozmányra hivta fel a meggyét mult év szept. hó 9-ikre, azonban — azt lehet mondani — eredmény nélkül oszlott szét a tanácskozmány. Ugyan is e tanácskozmányban elősoroltván a népvelésre vonatkozó igen számos és pedig külön irányú érvek, ezek a tanácskozmány kisebb számát arra bírták, hogy alakuljon egy vegyes népvelési egyület, a nagyobb számot pedig, — mely szám tudva, hogy: „Nincs bizonyosabb jelensége valamely tartom. romlásának, mintha benne az isteni tiszteletet megvetve szemléljük.” P. J. után, nehogy edes hazánkat is e sors érje, de továbbá, hogy a népvelési egyület csakugyan eredményes legyen — hogy szükségünk van elkerülhetetlenül a kath. önkormányzatra. Ezen tehát nem eredménytelenül cioszlott tanácskozás után Sopronm. néhány főbb kath. világi urai, kik szívükön viselik a kath. egyháznak virágzását, és a népvelés ügyét, maguk közt értekeztek a teendőik felett.

Mindenek előtt egész Sopronmegyét öt kerületre felosztva tanácskozást tartottak a kath. községek választottaival a népvelés szükségességéről, de főképen a kath. önkormányzatról, a mely tanácskozmányok eredménye lett: hogy a nép egyhangulag kívánta az önkormányzatot, és elhatározottak, hogy az elnök felhatalmaztatik, hogy a kerület híveit — valahányszor ezt a kath. hívek érdeke kívánja — mindannyiszor összehívassa tanácskozássra; azon esetben pedig, ha a fejlődő körülmények tekintetbe vétele mellett szükségesnek mutatkoznék az egész megye kath. községének képviselőit együttes tanácskozássra összehívni, felhatalmaztatott a tanácskozmány elnöke: hogy a többi kerület elnökeivel egyetértve, egy általános kath. gyűlékezettnek összehívásához hozzájárulhasson.

Ezen most említett határozatnak következtében a kerületek egyik elnöke, gr. Niezky Lajos a többi elnökök megbízása folytán, az egész Sopronmegye kath. községekhez egy felhívást bocsátott ki, a melyben a megyeház nagy termében január 24-kén tartandó kath. gyűlésbe hivta fel a megye összes kath. lakosok értelmiségét, és a kath. községek képviselőit tanácskozással e két nagy fontoságu tárgyat tűzvéni ki:

1. Ör. A kath. vallás önkormányzatának kérdését, a melynél mindenek előtt tanácskozásunk tárgyává kell kitűzünk: vajlon a jelen körülmények közt, szükséges-e, hol, és minő lépéseket tenni, hogy a kath. egyház küljogaiba a világiaknak is öket

megillető befolyást megszerezni, és biztosítani lehessen?

2. or: Egy a népvelés ügyét hazafiai buzgalommal és erélyességgel felkaroló tisztán kath. együletnek szervezését Sopronmegyében létrehozni. A felhívás szavai.

E felhívásra Sopronmegyének külön ajku minden kath. községe küldötteiben részt vett, úgy hogy elmondhatjuk: hogy egész Sopronm. 225 ezer lakosa — leszámítva 30—35 ezert más vallású híveit — jelen volt; a megjelentek 4000 körül lehetnek.

Nem akarom a tanácskozmány folyamat leírni, csak a gyűlés határozatát említem. Az első pontra nézve egyhangulag határozattá emeltetett: Hogy a kath. vallás önkormányzata megadásáért — mert ezt az 1848-ik törvények értelme szerint jogosan kérhetjük, sőt követelhetjük — a nmélt. miniszteriumhoz magyar hazánk főpapja utján egy felirat intézessék; részleteire az önkormányzatnak jelenleg nem akart a gyűlés kiterjeszkedni, azonban kiemelendőnek határozta a feliratba betétni; hogy a kath. magyar nemzetet, a kormányt egyedül a felügyelési jogot engedve meg. A népvelési ügyben pedig addig is, míg a jogosan illető, és elkerülhetetlenül szükséges önkormányzatot megnyerhetjük, a nméltóságú püspöki kar által kiadott terv fogadtattat el irányzatul.

Ezután egyháziakból és világiakból egy központi kath. választmány neveztetett ki — egy harmad részben körülbelül minden rendű világiakból és ezenfelül minden kath. község két képviselőjéből, mely választmány elnökéül gr. Niezky Lajos, alelnökéül pedig főt. Hodics Ferencz soproni kanonok ur választottat meg, és három jegyző magyar, német és horvát; a mely választmány arra rendeltetett, hogy valahányszor a kath. hívek érdeke kívánja, a kath. ügyekben tanácskozzék. — Hogy a felirat már elküldette? nem tudhatom, s azért itt e sorok közt figyelmeztetem és kérem az elnök urat, hogy ez mentül előbb megtörténjen.

Ime ez, a talán hosszú, leírata azon eseményeknek, melyek e megyében történtek ekkor a kath. ügyben. Ezután nincs más mondani valóm, mint megemlíteni: hogy különösen kinek van ez ügyben legtöbb érdeme: az említett öt kerületi elnök közt a főérdem nagyságos Tóth Bálint rábaközi birtokos uré; és azért szavunk az illető érdem teljes világi urakhoz ez: „a megkezdett uton csak tovább, ne csüggedjenek, ezt kívánja edes hazánk boldogsága, mi majd az általuk kitűzött zászló alatt kézzel leszünk mellettük harezolni, és nehézségeikben öket gyámolítani.” — Legyen azért Isten velünk, s sz. áldása megkezdett ügyünkkel. Ikva melléki.*

Buda, febr. 3-án.

T. Szerkesztőség. A „Független Lapok” 21-ik számában egy budai levelet olvasánk, engedje meg, hogy szintén Budáról néhány észrevételek tehesünk a kérdések levél azon végző szakaszára, melyben Szabó Imre apát ur önságára vonatkozik, mintha ő a Szent-István-társulat legutóbbi közgyűlésén mondott beszédében a katolikus status felállításának sürgető szükségességét kétségbevonata volna, holott ő azokat eddig a hírlapok utján is igen melegen sürgette.

Engedjen meg a kérdéses levél tisztelt írója, mi is ott voltunk az a közgyűlésen, és figyelemmel hallgattuk végig az ott tartott beszédeket. De Szabó apát ur beszédéből mi úgy értettük, hogy a katolikus statusokról mondott szavai talán épen azért hozattak fel alkalmas helyütt, hogy kifejezést adjanak azon általános várakozásnak, azon közöhszónak, mondhatnánk türelmetlenségnek, mely a katolikus status létrejöttének hosszas késése miatt országszerte nyilvánul. — Ha ezután enyhítőleg a kedélyeket bizalomra és várakozásra inté, ez a jelenvolt főpásztorok iránti ildomosságból törtenhetett.

Azon észrevétele pedig az apát urnak, melyek oda vonatkoztak, hogy a kath. társas körök a Hierarchiára nézve nem lehetnek veszélyesek, azon körülmény által nyerhetnek magyarázatot, hogy szónok ur védbeszédében minden ellenészrevétellel reflectálni akart s így mindenkit megnyugtatni szándékozott, kik talán a világi elem mozgalmaira az egyházi téren némi fölélemmel tekintenek. — Vagy biztosak vagyunk-e, hogy ilyenek nem léteznek? — Mi a nexust így fogván fei, mondhatjuk, hogy legkevésbé ütköztünk meg a tett nyilatkozaton, melyet a független szellem szabadelvűségével ép úgy öszhangzásba tudtunk hozni, mint az egyház hitűtanak nemes resignációjával.

A referensnek tehát valóban igennel felelhetünk, midőn azt kérdezi magától: „Vagy tán félre értettük a nemes szónokot?”

* Szívesen vessük ön tudósításait mindenkor, sőt bizalommal fel is kérjük a minél gyakoribb közreműködésre. Az ügy érdeke kívánja, hogy a kath. nyilvános életterén mutakozó minden mozzanat, hü, pártatlan és független kezek által feljegyeztessek, hogy így a még csak viládozó autonómia körüli helyes eljárás és keresztül vitel formáiban a nagy kath. közönséget konkrét példák által indoctrinálhassuk. Szerk.

Es ily félre értések elkerülése vagy legalább könnyebb elintézése tekintetéből valóban szükséges volna, ha a Szt.-István-társulat közgyűlésein mondottakat gyorsírói kéz jegyeznék fel. R. K.

LAPSZEMLE.

Ez időben, midőn kis szünetre politikai szélesend lépett be, úgy akar a véletlen, hogy az egyház kérdései merüljenek fel, és lépjenek előtérbe.

A lendület erre csakugyan a Századunk leleplezése adták. Ezek a nyilatkozatok és felvilágosítások özönként provokáltak, melyeket minden mozzanataikban kísértünk.

Es ha ma kérdi tollunk tisztelt olvasónk: mi hát a dogmra nézve a való? mi derül ki?

Isten látja lelktünk, mi ugyan nem tudjuk.

Várva vártuk az Idők Tanujának felvilágosításait, a P. Hírök helyreigazítására annyival felszültebben, mert késett, azonban ezen lap egyszerűen lenyomatja a P. Hírök utbaigazításának egy részét s a végén megjegyzi:

„Csak sajnálni tudjuk, ha a püspöki kar elaboratuma még mindennak sem az apostoli királynak, sem a felelős kormány elöterjesztve nincsen.”

„Némi vigaszt találunk abban is, hogy habár a kath. autonómia szervezete hivatalosan nincs is előterjesztve, de a szándéklat, sőt a javaslatok modalitása mindakét helyen nemcsak ismeretlik, hanem meleg rokonszenvvel találkozik.”

Tessék már most ezekből valakinek praecis magának válaszolni azon két kérdésre, mely a nagy kath. közönséget mélyen érdekli, t. i.

A közlött szöveg valósággal a püspöki kar elaboratuma-e, s a magyar kath. autonómia szervezete-e?

E szöveg mi ezébből jutott az apostoli király és felelős kormány elébe?

Mi ugyan, míg pozitív adat nem fekszik előtünk, nem hisszük, nem hibetjük el a püspöki karról, hogy eljárásában téveszteni a nyit és correct utat. De közegeik ügytelensége mindent megtesz a dolgok folyamata iránt gyanut és aggodalmakat támasztani, sőt a további magyarázatok a dolgot csak bezavarják, és homályosságuk s habozásaik által láplálekot nyújtanak még a kétkedőknek.

Pedig a kérdés egyszerű s az erre adandó praecis válasz csendesítheti le a feltámasztott aggodalmakat, t. i.

Szándékozik-e a püspöki kar a mai időnek megfelelő alapokon a nemzeti zsinatot összehívni?

Fog-e a munkalat, vagy bárminő tervezet a nemzeti zsinatnak előterjesztetni, mielőtt az a felelős kormány, akár az apostoli király legfelsőbb sanctiója alá terjesztetik.

Ezen kérdések egyikére sem ad választ sem a P. Hírök, sem az Idők Tanuja, sőt a nemzeti zsinatról, mely pedig a tervezet megalapítására az egyedül illetékes testület, egyetlen szót sem mondanak.

A dolgok ily fekvése senkit meg nem nyugtathat és ebben még keveset mondunk, de tényleg minden kedélyt felzavar és a dolgok folyamatát tetemesen megnehezíti.

Ha a munkalat tartalma iránt előlegesen megkérdezettnek világi kath. tekintélyek, ez csak óhajtható, ha a cultusminiszter, mint a katolikus tekintélyek egyik legkitünőbbike — mint a kath. b. Eötvös, az államférfi, a tudomány és szakismeret embere — megkéretik véleményadásra, ezt csak óhajthatjuk, mert a püspöki kar, mint az egyház kormányja tanácsolhat bárkit, ki neki tetszik, ezzel senkinek semmi köze.

De már ahöz minden magyar katolikusnak kivétel nélkül köze van, hogy autonómia-alkotmány ne octroyáltassék, hanem a dolgok törvényszabta rendön hozassék létre.

A magyar püspöki karon s azon kath. magyar tekintélyeken kívül, kiknek, a szerencse, sztletés s érdemük magasabb állást adott, vannak aránytalanul többen, kik nem támaszkodhatnak az alapokra, de szakismeret, tapasztalat, értelmiség és nagy számuk mellett mellözhetlen faktorok, és befolyás tekintetében egyiránt jogosultak.

Ez az alapság és világiak nagy tömege, kiknek tevékeny részvéte adhat egyedül életet az autonómiának. Láttuk annak szomorú következtéseit, midőn a nép nevében kiáltották: „veletek ha lehet, nélkülöletek sőt ellenetek, ha kell.” Isten a jószágos óvja meg az egyházat azon szerencsétlenségtől, hogy ez felülről mondassék ki e válságos időben.

HATÓSÁGI ÉLETÜNK.

Felső-Fehérmegye évnegyedes bizottmányi gyűlését az alkotmányos törvények értelmében, közigazgatási főbíró gr. Haller Ferencz hivta egybe s ez a legutóbbi napokban tartott meg.

E gyűlés eléggé zajos, s élénk viták miatt ne-

vezetés is volt; több kormányrendelet, hatósági átirat, indítvány és albizományi rendelet tárgyalatott; ezuttal a szolgabírói esküdték is megválasztattak.

A gyűlés első napján Pest megye sérelmi kérelme a képviselőházhoz a miniszterium eljárása ellen, egyhangulag elfogadtatott s a municipiumok védelmére írt kérvény pártolatott.

A gyűlés menete szabadelvű volt, s többször az elnöklő iránt a bizalom szavai nyilvánultak.

Heves megye közgyűlése által a megyeszéki áttétele tárgyában első alispán Bónis Barnabás elnöklője által kirendelt küldöttség jan. 24-én tartá helyben ülését: melynek tárgya a kivitel módzatok iránti javaslat-tétel volt. Legelsőben is Elek Pál azon indítványa olvastatott föl: mely szerint írjon fel a megyei bizottság az igazságügyi miniszteriumhoz az iránt, hajlandó volna-e a jelenlegi megyeházat Szabolcs megye közönségétől becsáson meg- és átvenni; hasonló felirat lenne a belügyminiszteriumhoz is felterjesztendő, melyben ezen épületnek kényserdologházzá átalakítása ajánlatnék. Az ekép bejövendő összeg tenné azután azon alapot — mond az indítvány — mely magánosok és községek ajánlatai által lenne kiegészítendő. Indokolni lehet a felterjesztést azzal — folytatja tovább — miszerint a megyeháza ugy is oly szük, hogy a megye bérleti kénytelen, melyre 2400 frt. fordították, az új megyeház építése által tehát ezen költség is meg lenne szüntetendő. Az ügy mielőbbi elérése végett azonban a magánadókozások iránti felhívás a megyei bizottság útján még a miniszteri válasz megérkezése előtt küldetnék szét. Jármy Menyhért Nyiregyháza város nevében kijelenti, miszerint e város, régebben meghatározott „s alkalmas megyeházi telek ajándékozásán felül még építkezési költségekre 50,000 frt önkéntes adományt tartalmazó ajánlatát ezuttal is készségesen megújítja, sőt ezen, ugy a megyére, mint e városra egyiránt nagyfontosságú ügyet egyébkint is elősegíteni hajlandó leszén. Egy igen érdekes vita után, melyben Kállay Ödön, Blahunka József, Kovács Gergely, Miklós Ferencz, Riszdorfer János, Hubafy — küld. tagok vettek részt. — Elek Pál indítványa a legközelebbi megbizottsági gyűlésre terjesztendő — jelentés alapjául elfogadtatott.

UJDONSÁGOK.

— Őfelsége a király a nemzeti színház szombat esti előadásán megjelent és „A fekete domino“ opera előadását mindvégig bevárta. — A királyi titkár alatt Mevics győri puskaművest foglalta; ki egy hátultöltő fegyvert talált fel, mely minden perczben 30 lövést ad.

— Mint Bécsben, ugy Pesten is lesz „Spezialitätenlager“, melyben mindenféle külföldi szivart, dohányt és bürnötöt fognak árulni. A pesti közsöt jóvó kedden fogják megnyitni.

— Az artézi kutnak — a pesti városligetben — ügye ismét előre haladt, s a szombaton délután ez ügyben tartott jogi bizottmány ülésében a Zsigmondi Vilmos mérnök ural köntendő szerződés helyben hagyatott.

— A budai rudasfürdő a jövő tavasszal gőzfürdővé fog átalakítani, — ezt maga a városi hatóság, ki e fürdőt kezeli, eszközöndi.

— Meglepő, habár természetesen, hogy valamennyi catastrofa után az elmék kiválólag azzal rokon-gondolatokkal tölődnek. A lipótvárosi templom bedőlése óta, Pesten napi rendszerben az épületek stb. vizsgálata, s ime most a lánchíd-társaság is ily lépéseket tesz; méréseket tétet t. i. hogy a Duna medrének a hidépítése óta történt változását meghatározza, s eddig az tün ki, hogy a folyó Buda-Pest között nem a közepén a legmélyebb, hanem a két oszlop mellett s itt legerősebb folyása is. A társaság kedvező vizállásnál folytatandja a vizsgálatát.

— József főherczeg a tarmészettudományi társulat védnökséget elfogadta, így jelentetett ez a társulat tegnapielőtti közgyűlésében; — a jelenlevők ezt éljenzéssel fogadták, s üdvözlő küldöttséget határoztak választani, mely az új védnök e kegyét meg fogja köszönni.

— Az anyák büne — című négykötetes regényére Tölvölgyi Titus megnyitá az előzetést. Felhívjuk rá az olvasók figyelmét.

— A budai dalárda f. hó 14-én tartandja meg ez idei farsangi dalestélyt a népszínházban.

— A császárfürdőben nagy előkészületeket tesznek a jövő tavaszi idényre, hogy e fürdő helyisége a kényelem minden igényeinek megfeleljen.

KÜLFÖLD.

Franciaország. Az igazgatóság, melyet Franciaországban a sajtótörvény tárgyalása előidéz, igen nagy. Egy schweizeri újság úgy értesül Párisból, hogy a radicales ellenék a törvényjavaslat mellett szavaz, de csak azért, hogy az újság engedély és censura eltörlésének segítségével, megkezdje a sajtószabadság harcát és azt a forradalomig folyassa. Ezen gondolatot egész Franciaország táplálja, ki remény, ki aggodalom közt. Bizonyosnak tartják, hogy az említett két eltörlés a kormányt napról-napra jobban fogja lefegyverezni és oda juttatni, hogy megmentését ismét egy fölötte kockázattal államsínyben keresse.

A törvényhozó testület a f. hó 4-én tartott ülésében a sajtótörvény első cikkelyét — „lapkiadhatás előleges engedély nélkül“ — 215 szavazattal 7 ellenében elfogadta. Conservatív vagy baloldali volt e ezen 6 szavazat? nem tudni. Annyi azonban bizonyos, hogy a francia kormány szabadelvűbb a sajtó kérdésében, mint a conservatív többség, s a baloldálnak kötelessége lett volna a kormányt támogatni, Picard egyébiránt ki is jelentette, hogy ő lelkesedés nélkül ugyan, de mégis támogatja a törvényjavaslatot.

Párisban Amale herczeg egy új röpiratról beszélnek, melynek címe: „Mit csináltak Franciaországból?“ Egyszerre fogják nyomtatni Angliában, Belgiumban és a Schweizban. Szükségtelen hozzáténnünk, hogy Franciaországban köröztetése meg lesz tiltva.

Olaszország. Róma, febr. 2-án. A rómaiak és az egész világból ide gyűlt idegenek jan. 30-án az ősrégi S. Clemente templomban szép szertartásnak voltak szemtanúi. A bibornok-vice ugyan a mondott templomban tridnumot rendelt el sz. Ignác tiszteletére, kinek ereklyéi újabb időben az asatásoknál, melyek néhány év óta ezen templom kriptájában folynak, földöztek fel. Ezen tridnum első napján az ereklyék ünnepélyes körmenetben, hat püspök által vive, és több bibornoktól kísérve, a S. Clemente templomból a Colosseumba, martyságának helyére, s onnan ismét vissza a templomba vitettek. A számos látogatók, kik ez ünnepélyben résztvettek, a tridnum alatt meglátogatták a földalatti templomot, mely fényesen volt kivilágítva. A szentatya a látogatókat még különös indulgenciákban részesítette.

A páduai zavarásokat illetőleg már most bizonyosnak mondják a lapok, hogy a mentani győzelemnek szánt tridnum megtartásának rendelete a pápai curiától Olaszország valamennyi püspöki megyéjéhez küldetett. Ez sok városban aggodalmat keltett, mert féltek, hogy hasonló zavarások fognak történni, mint Páduában. Az olasz kormány az általános mély lehangoltság miatt a praefectusokhoz meghagyásokat intézett, miszerint az illető egyházi hatóságoknál oda működjenek, hogy jövőben oly funkcióktól tartózkodjanak, melyek politikai tüntetés vagy provocatio jellegét viselik magukon és a nemzeti érzületet sértik.

Ha pedig az egyházi előjárások ezen jóakaró tanácsokat megvetnék, akkor a praefectusok föl vannak hatalmazva, az említett ünnepélyt egyenesen betiltani és így azon rendezvényeket megakadályozni, melyeket más uton nem lehetne elkerülni.

Ezen hír második részét magunk is valóban tartjuk, de első részét, mely szerint a pápai curia

Olaszország püspökeinek meghagyta volna, hogy az egyház győzelmeinek emlékére Tedeumot tartanak, rég megezáfolta az Osservatore Romano.

Oláhország. Bukarestben, miután a választási igazolások bevezettek és egyesek a veszélyesebb ellenzéki tagok közül, talán nem egészen törvényes alapon a kamarától eltávolítottatik ez az elnököt és 4 alelnököt megválasztá. A conservatívek kijelentették, hogy ők a kormánypart nagy többsége miatt mind ezen mind pedig a felirati bizottmány választásától visszavonják magukat. Ebbe a sanatusból a mostani miniszterium legdühösebb ellenei választattak meg. Az ebből támadandó összeütközés constitutionalis szokás szerint bizonyosan nem a miniszterium visszahívását vonja maga után, hanem bizonyára a senatus feloszlását, sőt talán azt, hogy soha többé össze hívattai nem fog. A metropolitánok a senatus elnöké megválasztását a miniszterium nem volt képes akadályozni.

Mivel a budget az 1868. évre még nem dolgoztathatott ki a miniszterium által, a kamarának a miniszterium egy határozata által fölhatalmazva, a budget megszavazásáig a mult évi budget szerint kell eljárnia. Ily módon lehetséges lesz a kamarának a felirat megszavazása után azon fontos ügyekbe fogni, melyek a trónbeszédben megemlítették.

Ezek elseje, hir szerint, a vasutengedélyezési kérdés lesz. Bratiano a szuczava bukaresti, romanjassyi és marasesti-galaczi vasut engedélyezésével nincs megelégedve, s e miatt ezen ügyben már hetek előtt egy bukaresti ügynökkel, ki nem a legjobb hirben áll, kezdett alkudozni. Ugy látszik, Bratiano arra van teremtve, hogy oda működjen, mikép országának soha se legyen vasutja. A kamarára nem lehet számolni, minthogy miniszterialis commando-szóra hallgat.

ESTI POSTA.

— Az erdélyi kath. status gyűlés f. hó 9-én megnyitott. A választott kath. status-képviselők nagy számmal érkeztek. Ünneplés Veni Sancte után ő exája, az erdélyi püspök, határos beszéddel nyitá meg a tanácskozmányokat. Indítványok tétettek több oldalról. Bizottmányok alakítása határozott.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

T Ö Z S D E.

Pesti áru- és értéktőzsdé			Magyar értékpapírok árkelete.			Bécsi börze			Részvények.			Elsőbbségi kötvények.		
február 8. án.						február 10. én.								
Gabna-árak.			Adva			Adva			Adva			Adva		
Bura bányási	83-84	5.85-5.95	Pesti keresked. bank	650.	655.	Államadósság.	Adva	Tartva	Nemzeti bank	687.	689.	1862. Erzsébet vasut	85.50	86.
" tiszai	86-87	6.70-6.80	Budai keresk. és iparb.	200.	203.	5% osztr. értékű	54.90	55.10	Hitelintézet	186.60	186.50	1867. államvasut	117.	117.50
" pesti	83-84	5.85-5.95	Pesti iparbank	224.	225.	" adómentes	58.40	58.60	Magyar hitelbank	78.	78.50	Déli vasut	98.	98.60
Kétszeres	86-87	6.70-6.80	Magyar hitelbank	78.	79.	" nemzeti kölcsön	66.30	61.50	Alsó-osztr. esc. társulat	630.	632.	Északi vasut	91.	91.50
Árpa serfőzésre	78-80	4.55-4.65	Pesti takarékpénztár	1425.	1450.	" metalliques	57.60	57.80	Anglo-osztr. bank	113.20	113.75	Cseh nyugoti vasut	88.75	80.25
" etetésre	68-70	2.85-3.10	Budai	435.	44.	1860 ki sorsjegye	91.75	92.	Ausztriai földhitelintézet	172.	174.	Tiszai vasut	—	—
Zab	45-47	1.78-1.80	Pesti hengermalom	1250.	1260.	Magyar földteherm. kötvény	70.25	70.75	Északi vasut	1742	1748	Gal. Károly Lajos vasut	94.25	94.75
Kukoricza bányási	—	—	Pannonia gőzmalom	1980.	1990.	Bánati	69.25	70.25	Államvasut	246.40	246.70	Magyar északi vasut	—	—
" uj	—	2.75-2.90	I-só budapesti gőzmalom	813.	815.	Horvát	69.50	70.50	Déli vasut	166.60	166.80	Lemberg-csernov. vasut	80.	80.50
Rab uj	—	5.75-5.80	Budai gyár-telep	445.	448.	Erdélyi	65.	65.75	Erzsébet vasut	140.50	141.	Erdélyi vasut	81.50	82.
Köles	—	3.10-3.20	Concordia gőzmalom	890.	885.	Sorsjegyek.	Adva	Tartva	Gal. Karoly Lajos vasut	208.	203.50	Ausztr. Dunagőzhajóz. társ.	94.	95.
Rapozó	—	5.87 1/2	Budai királymalom	565.	575.	Hitelintézet	100	129.50	Lemberg csern. vasut	172.	172.50	Pesti lánchíd	—	—
Záloglevelek.	Adva	Tartva	Szegedi kivit. gőzmalom	710.	720.	Dunagőzhajózási	100	92.50	Cseh nyug. vasut	148.25	148.75	Érték és pénz.		
Nemz. bank kisors. ezüst	96.	96.30	I. upesti szeszimomító	607.	710.	Budai	40	26.50	Dél-ész. nem. összeköt. vasut	134.25	134.75	Frankfurti váltó	99.80	99.40
Magyar földhitelintézet	91.25	91.75	Pestbudai butorkézmű	211.	215.	Eszterházy hg.	79 1/2	79 1/2	Tiszai vasut	147.	147.	Londoni váltó	115.90	119.25
Ausztriai	101.	102.	Magyar biztosító-társulat	653.	662.	Salm	31.	32.	Magyar északi vasut	78.	80.	Párizsi váltó	47.30	47.35

HIRDETÉSEK.

Részvétel a börze-üzletekben

csékély betétellel.

Hogy bárkinek alkalom nyujtassék, a mostani nagy árfolyam-változásoknál csékély betétellel kedvező esetben aránylag nagy nyemerenyekben résztvehetni, tehát általveszek megbízásokat mindenféle állami- és iparpapírok eladására és megvásárlására, ugyzinté aranyakat és Napoleonokat, a szerint a mint az üzlet tárgya Hau sa vagy Baisse.

Első esetben a megvásárolt ingóság csékély kamatfizetésért addig marad nálam letéve, míg egy olyan árfolyam belép, a melynél a fél azek eladása által nyerni fog. Az utóbbi esetben (Contre mine), a melyben én megbíratom, valahol egy hitelpapírt eladni, a nélkül, hogy az eladó a darabot átadhassék, oda kölcsönözöm azt egész az ismét megvásárlásig.

Bizos ügynökök által, a kiket a bécsi és pesti börzén egyedül e célra szerzem, abban a helyzeben vagyok, hogy minden megbízást azonnal, a bevásárlást és eladást a napi árfolyam szerint a legjobban teljesítethetek. 5. legfeljebb 10 percent előleg elégséges az üzleti hitelpapírvásárlásért.

Az üzletre ajánlom az államvaspálya, magyar és ausztriai hitelintézet részvényeit, az 1860-iki sorsjegyek 1864-ki sorsjegyek, magyar északi vasut részvényeit, az összes malmok és biztosító-intézetek, pesti és budai köz-utit vaspálya részvényeit.

A kellekzett új részvénytársulatok közül: gép- és koostigya, kőbányai sörfőzőház, Unio, Erzsébet és sütők és molnárak gőzmalma, melyeknek részvényeivel az itteni börzén már üzérkednek.

Távirati, ugyzinté levélbeli megbízások azonnal teljesítettek.

Károly József

áltüzlete Pesten, harminczad-u. 3. sz.

BAUMANN EDE, bronzműves PESTEN.

bátorkodik a t. cz. közönségnek figyelmébe ajánlani, jól megaranyozott

egyházi szereit

jelesen, feszületjeit, főpásztorbotjait, függő lámpáit, egyéb bronz- és pakfong czikkeit.

Megrendelések a legolcsóbb áron leggyorsabban teljesítettek.

Boltja:

Uri-utca, a Trattner-Károlyi-féle házban.

LICSKÓ J.

fényképész Pesten,

kerepes i-út és ős-utca

földszinti sarok házban 66. sz. a

ajánlja

fényképezési műtermét

a t. cz. közönség becsos figyelmébe